

گوران سهباح

خویندنه ووه یهک بۆ رۆمانی گهورهی میشان

له ۱۹۵۴ادا بلاو کراووتهوه

شای میشان لیکۆلینه ووه یهکی
ورد و هیواشه له سههر
دوور کهوتنه ووه ی گه نجان له و
به هایانه ی که رۆژیک له رۆژان
باوه ریان پیی هه بووه

نووسهر

ویلیهم گیرالد گۆلدینگ له ۱۹ سېپتېمبهری ۱۹۱۱ له کۆرنویل، ئینگلتهره له دایک بووه. ژيانیکی گۆشه گیر له گه ل ديبابی له خانوویکی په ربووتی نيزیک گۆرستانیکدا ژیاوه. نيزیکیی ئه و گۆرستانه ترس له مردن و ناديار لای نووسهر دروست دهکات. دارگۆیزه که ی

باخچه‌یان یه‌کێک بووه له سه‌رچاوه‌کانی خه‌یالی گۆل‌دینگ ئه‌و دهمه‌ی نیگای ده‌رووبه‌ری کردووه. له قوتابخانه‌دا، گۆل‌دینگ خه‌ونبێنێک بوو، له خۆیندی زانسته بیرکارییه‌کان باش نه‌بوو به‌لام خاوه‌نی زمانیکی باله‌ و خه‌یالیکی به‌رباله‌و بوو.

بروانامه‌ی له زانسته سروشتیه‌کاندا له زانکۆی ئۆکسفۆرد وه‌رگرتووه، ئه‌مه‌ش ئاواتی دیبای بووه. دوو سال پاشتر خووی دایه‌ زمانی ئینگلیزی و هه‌زی چووه‌ نووسین. پێش ئه‌وه‌ی به‌کالۆریۆس به‌ده‌ست بێنێ، یه‌که‌م کتیبی بله‌و کردووه‌ته‌وه، دیوانیکی شیعره‌ی بوو. دوا‌ی ده‌رچوونی له زانکۆ وه‌ک کارمه‌ندیکی کۆمه‌لایه‌تی ده‌ستی به‌کار کرد له هه‌مان کاتیشدا به‌رده‌وام بوو له نووسین، نواندن و شانۆگه‌ری به‌ره‌م ده‌هینا بۆ شانۆیه‌کی بچووک له‌نده‌ن.

- دوا‌ی هینانی ئان بروکفیلد، کیمیاگه‌ریکی شیکاری بوو، له ۱۹۳۹ گۆل‌دینگ بووه مامۆستای زمانی ئینگلیزی و فه‌لسه‌فه له قوتابخانه‌ی بیشۆپ وێردسوێرس له سالسبیري، به‌لام هینده‌ی نه‌برد چووه‌ ریزی سوپاوه، چونکه شه‌ری جیهانی دووهم ده‌ستی پێ کرد. له ریزی سوپای ده‌ریاییدا خزمه‌تی کرد و بوو به‌فه‌رمانده‌ی که‌شتیه‌کی موشه‌که‌هاوێژ. دوا‌ی شه‌ر ده‌ستی به‌مامۆستایه‌تی و نووسین کرده‌وه. چه‌ندان وتار و بۆچوونی بله‌و کرده‌وه، به‌لام هه‌یچ یه‌کێک له رۆمانه‌کانی په‌سند نه‌کران بۆ چاپ و بله‌وکرده‌وه. به‌لام کۆلی نه‌دا و ده‌یزانی هه‌ر ده‌بیته‌ نووسه‌ر، بۆیه به‌رده‌وام بوو له هه‌وله‌کانی.

بۆ یه‌که‌م جار گۆل‌دینگ له رۆمانی گه‌وره‌ی میشان Lord of the Flies 1954 له ئینگلترا سه‌رکه‌وتنی به‌ده‌ست هینا. سالێک دواتر له ولاته یه‌کگرتووه‌کانی ئه‌مه‌ریکا بۆ کرایه‌وه. رۆمانه‌که له به‌ریتانیا باوتر بوو له‌وه‌ی له ئه‌مه‌ریکا. له ۱۹۵۹ دووباره بله‌و کرایه‌وه و باوتر بوو، وێرای ره‌خنه‌کانی، له ئه‌مه‌ریکا سه‌رکه‌وتنی به‌ده‌ست هینا. دواتر کتیبی "کاچه‌ر ئین زه‌ ئای" له نیو رووالاندا ده‌نگی دایه‌وه.

رۆمانه‌کانی تری گۆل‌دینگ له ره‌خنه‌ ده‌رچوون و سه‌رکه‌وتنێکی گه‌وریا‌ن دا به‌ نووسه‌ر. هه‌ستی به‌رپرسیاره‌تی تاک و شیرازه‌ی ئه‌خلاقێ کۆمه‌لگه له کاره‌کانیدا ره‌نگ ده‌ده‌نه‌وه. له پیشه‌ی ئه‌ده‌بیدا هه‌میشه نووسه‌ریک بووه مایه‌ی ره‌خنه و مشتومر بووه له نیو ره‌خنه‌گراندا.

رۆمانه یه‌ک به‌دوا‌ی یه‌که‌کانی گۆل‌دینگ، نووسینه واقیعییه‌کان و دراما‌کانی سه‌رکه‌وتنێکی گه‌وره‌یان هه‌بوو له نیو جه‌ماوه‌ر و ته‌نانه‌ت ره‌خنه‌گرانی‌شدا ده‌نگیا‌ن دایه‌وه.

کاره‌کافی گۆل‌دینگ هه‌رده‌م باسی راستکردنه‌وه‌ی شیرازه‌ی ئەخلاقیی کۆمه‌لگه‌ ده‌کهن. گۆل‌دینگ چه‌ندان خه‌لاتی به‌ده‌ست هه‌ناوه‌ له‌وانه‌ش: خه‌لاتی نۆبیل له‌ ۱۹۸۳ بۆ ئەده‌ب. نووسه‌ر پیاویکی ئالۆز بوو و سه‌ریکی هه‌بوو و ده‌یان سه‌ودا. زۆر چار له‌ نووسینه‌کانی وه‌ک "دینداریکی ته‌مه‌ل" ئاماژه‌ به‌خۆی ده‌کات و له‌ رووی سیاسیشه‌وه‌ خۆی به‌ "لیبرالیکی ئەوپه‌ری نائۆمید" وه‌سف ده‌کات.

تیروانینی گشتیی رۆمانه‌که

شای می‌شان له‌ سه‌ره‌تای شه‌سته‌کاندا باو بوو. له‌ ده‌یه‌دا، روواله‌کان له‌ ئەمه‌ریکا سارسام بوون به‌ بیروکه‌کانی. زیاتر له‌ ۳۰ ساڵ دوا‌ی بلا‌بوونه‌وه‌ی ئەم رۆمانه‌، نووسه‌ره‌ لاره‌ ئەمه‌ریکیه‌کان کاریگه‌ریی ئەو رۆمانه‌یان له‌سه‌ر بوو له‌ نووسینه‌کانیاندا. گه‌نجه‌کان هه‌رده‌م سوودیان له‌ که‌سایه‌تییه‌کانی نیو ئەم رۆمانه‌ وه‌رده‌گرت بۆ به‌ریکردنی ژیا‌نی سه‌ختی مۆدی‌رنیزم. گه‌نجان گومانیان له‌وه‌ هه‌بوو به‌کیک سه‌رکردایه‌تییان بکات. که‌سیان به‌رابه‌ری خۆیان نه‌ده‌زانی. شای می‌شان لیکۆلینه‌وه‌یه‌کی ورد و هه‌واشه‌ له‌سه‌ر دوورکه‌وتنه‌وه‌ی گه‌نجان له‌ به‌هایانه‌ی که‌ رۆژیک له‌ رۆژان باوه‌ریان پیتی هه‌بووه‌ و به‌و که‌سانه‌ش که‌ هه‌رده‌م ریزیان گرتوون.

رۆمانه‌که‌ باسی ئەو رووالانه‌ ده‌کات که‌ چۆن دوا‌ی که‌وتنه‌خواره‌وه‌ی فرۆکه‌که‌ ژیا‌ن له‌

رۆماننوس دووپاتی
 دهکاتهوه که هیچ
 سیستمیکی
 سیاسی نییه جیی
 کۆده نه خلاقیه کانی
 تاک بگریتهوه بۆ
 دروستکردنی
 کۆمه لگهیهک

دوورگهیه کدا بهسهه دهبن. چۆن ئه و چینهی گه نجان ژیانیک بهی دهسه لات و یاسای گه وره کان دهژین. دهبی ریگهیه کی نوئی هه لژیژین بۆ دروستکردنی کۆمه لگهیه ک تییدا دادوهریی کۆمه لایه تی و مانه وهی جهسته یی مسۆگه ر بکات. کوره هه رزه کاره کانی نیو شای میشان دهبی رووبه رووی هیزه ویرانه ره کانی ناو دوورگه که ببنه وه که هه رگیز له و هیزانه ناگه ن. دواتر یه کییک له روواله کان له کۆمه لگه نوپیه که هه لده گه ریته وه و رازی نابیی به و سیستمه نوپیه و دژی ئه وانه ده وه ستیته وه که ده یانه وی کۆمه لگهیه کی عادیلانه و یه کسان دامه زریین. بۆیه توندوتیژی ده ست پی ده کات و غه ریزه سه ره تاییه کانی مرۆف سه ره هه لده دهنه وه و یاسای سروشت ده ست پی ده کاته وه

کات و شوپین

گۆل دینگ زیره کانه
 و به بهرنامه یه کی
 تۆکمه و زنجیره
 رووداوی یه ک
 به دواوی یه که وه وا له
 خوینهر ده کا وه ک
 راستیه ک ئه و
 رووداوانه ی بیته
 بهرچاوی

رووداوه کانی شای میشان له کاتی شه ری جیهانی دووه له دوورگه یه کی دووره ده ستی ناوه راستی زه ریای هیمندا روو ده دن. له و رۆمانه دا چه ند قوتابیه یه کی رووال ده میهنه وه دواوی ئه وه ی فرۆکه که یان به هۆی کرده ی سه ربازییه وه تییک ده شکۆ. ئه و کۆمه له ده بنه قوریانی توندوتیژی گه وره کان. له سه ره تادا وا پیده چه ی دوورگه که ئه و رووالانه پیا ریژیت له به ره وه ی په ناگه، خۆراک و ئاو به ئاسانی دا بین ده کرا تییدا. وا ده زانن رزگار بوونیان سانا و خیرا ده بی. بۆیه کوره کان ئاگریک له لووتکه ی دوورگه که دا ده که نه وه بۆ ئه وه ی بهرچاوی هه ر که شتییه ک یان فرۆکه یه ک بکه ون که ریگه یان ده که ویته ئه و ده قه ره. به لام دوورگه که دواتر ده بیته قاندر و لییان نابیته وه. هیژیکی شه رانگیز هه یه بهر ده وام ژیانی ئه و کورانه ده خاته مه ترسییه وه.

بابهت و کاره کتیره کان

کاره کتیره سهره کیه کانی گهره میشان ژماره بیه ک قوتابی ئینگلیزی ته من جیاوازن. ئه قوتابی یانه نوینه رایه تیی کومه لگه ی بهریتانی ده کهن. له قوتابخانه یه کی بژارده ی بهریتانی او که وتونه ته سهر دوورگه یه کی دوورده ست و که سنه زان. رالف، یه کیک له کاره کتیره سهره کیه کان، هرده م له هه ولی ئه وه دایه بارودوخه کان هئور بکاته وه، خه می سه لامه تیی هه مووانیه تی و ده یه وی ژیانکی ئاسووده بۆ هه موو سه رنشینه کانی دوورگه که دابین بکات. ناوناوه ژوورده که ی خوی دپته وه بهرچاو، ههروه ها ئه و ژیانه ی که تپیدا هه موو شتیک وه ک سه عات بهرپتوه ده چوو.

له سهره تای کتیه که دا، کوره کان ده ست ده کهن بهرپکخستنی کومه لگه یه کی مؤدیرن. ته من بچووکه کان چاویان له ده ستی ته من گهره کانه سه لامه تییان بیاریزن. چه ند که سیکیش له ته من گهره کان چاویان له وه یه ببن به سه روکی کومه لگه که. رالف گهنجیکی سه لاره و ده زانی بریار بدا. گرووپه که له ده وری یه کتر کۆ ده کاته وه و کاریان پی ده سپیری بۆ خزمه تی هه مووان. هه ر ئه ویش بیرۆکه ی کردنه وه ی ئاگریکی گهره دینیتته کایه وه و ده بیتته سه رکرده ی هه مووان. رالف پشت به پیگی ده به ستی. پیگی گهنجیکه هه رده م کالته ی پی ده کری، چونکه کیشه ی زۆره، قه له وه و نه خووشی ره بۆی هه یه، ههروه ها ناتوانی یارمه تی که س بدات. به لام کوریکی به وه فایه و هه رده م ئاماده یه و شه رخواز نییه. سایمن، ئه ندامیکی تری گرووپه که یه، یه که م جار زۆر باشه، به لام دواتر ده داته لاملی. رالف، سایمن به کالته جار ده زانی. سایمن له دریزایی رۆمانه که ده بیتته سه رچاوه ی ترسی هه مووان و هه رده م ئاژاوه و توندوتیژی ده نیتته وه.

دواتر کوره گهنجه کان دابه ش ده بن به سه ر دوو گرووپه وه به هوی جیاوازیه کانیانه وه. گرووپه گهره که سه رچاوه ی شه رانگیزییه و به روچی "شای میشان" پف ده دری و له لایه ن جاکه وه سه رکرده تی ده کری. گرووپه که ی تر، به سه رکرده تی رالف، پیدا پیدا لاواز ده بن و ده سه لاتیان که م ده بیتته وه تا ئه و ده مه ی رالف ته نی خوی ده مینیتته وه و را ده کات له ده ست ئه وانی تر. ده سه لاتی به ته واوی تیکوپیک ده شکۆ. خوی له جاک و گرووپه که ی ده شاریتته وه، چونکه به دوایه وه ن بیکوژن.

گۆلدینگ ده لی که موکورییه کانی ناو کومه لگه یه ک ره نگدانه وه و کاریگه ری نه رینی له سه ر سروشتی مرۆف ده بی. رۆماننوس دووپاتی ده کاته وه که هیچ سیستمیکی سیاسی نییه چی کۆده ئه خلاقیه کانی تاک بگریته وه بۆ دروستکردنی کومه لگه یه ک. گۆلدینگ ده یه وی

پیمان بلّی ھموو کھسیک دھبّ شہر لہ گھلّ ھیزہ شہر انگیزہ کانی ناوہوہ و دەرہوہی خوئی بکات، بہرپرسیارہتیی ئہ خلاقی لہ ئہستق بگریئ نہک ھەر تہنیا بۆ کارہ کھسانییہکان بگرہ بۆ داھاتووی کۆمہ لگہش. پیگی، بۆ نمونہ، لہ روا لہ تدا گہنجیکی بیہیز و کھم توانایہ بہ لّام ناوہوہی پرہ لہ ئازایہتی و ئہ خلاق. پیمان دھلّ سیفہ تہکانی سہر کردہی راستہ قینہ مہرج نییہ زوو لہ مرؤفہ کھدا دہر بکھوئ، بہ لّام ھەر کہ دہر کھوتن دھبّ ریزیان لّی بگریئ. روحیکی شہر انگیزانہ تہشہنہ دھکا بہ یارمہتی شای میشان کہ سہلکیکہ بہ ھزاران میس تییوہی ھاتوون و دہبیتہ سہر چاوہی ترسی ھمووان. ئہو روحہ شہر انگیزانہ لہ یہکیکہوہ دہگوازیتہوہ بۆ ئہوہی تر، تا وای لّی دی تہنیا رالف دہمینیتہوہ. ئہمہش واتہ ھموو کھسیک لہ ناخیدا سہر چاوہیہکی شہر انگیزی تیدایہ، بۆی ھہیہ ھەر کاتیک تہشہنہ بکا و مرؤفہ کھ بکاتہ تاوانکاریکی زۆر گہورہ.

خاسیہ تہ ئہدہ بییہکان

رہخنہ گران پییان وایہ رۆمانہ کھی گۆل دینگ جۆریکہ لہ چیرۆکیکی ئاینی یان ئہفسانہ یہک، نووسیویہتی بۆ نیشاناندانی خالّیکی ئہ خلاقی. شای میشان سیمبولی ئہو بیروکھ یہ کھوا چی روودہدا ئہ گہر مرؤف نہتوانی دژی ھیزہ شہر انگیزییہکانی ناوہوہی بوہستیتہوہ. ئہوہی روحی شای میشان بہسہر ئہو کورانہدا دینّی، دہکریئ لہ ژیانی راستہ قینہ شدا بہسہر ھەر کھسیکی تردا بینی و دواجار کۆمہ لگہ لہ ناو بچیئ. بچوو کھکان ھەردەم ترسیکیان لہ ناخدا یہ و بیر لہ جانہوہریک دہکھنہوہ دئ ھموویان دہخوات. ئہم ترسہ تہواو دہچہسپّ ئہو دہمہی گرووپہ کھی جاک بہر دہوام ئازاوہ دہنیتہوہ و باسی ترس دہکھن. گۆرانی سروشتی ئہو قوتابییہ بژاردانہ بۆ روحیکی شہر انگیزی بی وینہ خاسیہتیکی دانسقہ یہ، گۆل دینگ زیرہکانہ و بہ بہرنامہ یہکی تۆکمہ و زنجیرہ رووداوی یہک بہدوا ییہ کھوہ وا لہ خوینہر دھکا وھک راستییہک ئہو رووداوانہی بیتہ بہر چاوی. ئہو دہمہی سایمن دھلّ جانہوہری بینیوہ و باسی خہیا لہکانی دھکا، وینہک تہواو لای خوینہر و ئہندامانی سہر دوورگہک دہبیتہ راستی. گۆل دینگ تا کۆتاییی رۆمانہکہ زمانیکی سادہ و راستہ و خۆ بہکار دینّی. گفٹوگۆی کورپہ گہنجہکان تہواو رھنگدانہوہی شیوازی قسہ کردنی کۆمہ لّیک قوتابییہ.